

 zgodba tedna

Mirko Tuš

Desant na

Tekst: **Biserka Karneža Cerjak** Foto: **Primož Lavre, Gregor Katič, arhiv Reporterja**
 biserka.karneza.cerjak@revija-reporter.si

Zeleni kontinent Brazilija postaja privlačen za številne Slovence. Medtem ko naj bi si Boško Šrot za zdaj privoščil le počitnice v Riu de Janeiru, zaradi česar so se mnogi že začeli spraševati, ali v bližnji prihodnosti načrtuje nakup posestva, je Brazilija že skoraj postala redna počitniška točka za Mirka Tuša, njegovo družino ter njihove športno aktivne prijatelje. Ob obali Atlantika, v vasici Combuco, so si ustvarili svoj košček zemeljskega paradiža.

Martin Črnuželj

16 REPORTER

Prve novice o tem, da si je Mirko Tuš, glavni lastnik skupine Engrotuš in najboljši Slovenec, kupil v Braziliji zaliv, kjer na bi zgradil turistične objekte v vrednosti okoli desetih milijonov evrov, so bile objavljene v časopisu Finance že leta 2007, vendar teh neuradnih podatkov v Engrotušu takrat niso potrdili. Enako je tudi danes, saj so nam iz službe za odnose z javnostjo Tuš Holdinga sporočili, da je ta pristojna zgolj za dajanje informacij o poslovanju in delovanju posameznih družb v okviru holdinga, zato nam ne morejo odgovoriti na naša vprašanja.

Luksus glavnega investitorja

Po naših zadnjih podatkih je načrtovana gradnja stanovanj ob obali že v sklepnih fazah, kar smo lahko ugotovili tudi na spletnih straneh. Tam smo našli ime Ljubljancana Vita Čamerinika, enega izmed prvih Slovencev, ki so jadrali okoli Južne Amerike na Antarktiko, Čamerinik pa naj bi bil tudi eden izmed investitorjev gradnje stanovanj v Combucu. Ker se Čamerinik tudi v Braziliji, kamor se je preselil pred osmimi leti, ukvarja s kajtanjem, je bil to zagotovo dovolj dobro znamenje, da zelo dobro pozna Mirko Tuša in njegovo družino; Tuš, njegova hči in sin so strastni ljubitelji tega športa.

V vasi Combucu z dva tisoč prebivalci, ki je ob čudoviti peščeni plaži in le trideset kilometrov oddaljeni od večmilijskega mesta Fortaleza, je Čamerinik ustanovil nepremičninsko agencijo, obenem skrbi za javno predstavljanje vse bolj priljubljenega kajtanja. Zaradi primerne razmere za ta šport, kar nam je v telefonskem pogovoru povedal presenečeni Čamerinik, ki kar ni mogel razumeti, da smo ga povsem naključno našli po spletu: »Skoraj nikjer ni tako toplo, podnevi je okoli 30 stopinj Celzija, ponoči pet stopinj manj, tudi voda je topla, okoli 27 stopinj. Medtem ko je drugje kamnita obala, je tu peščena. Slabo vreme je le aprila in maja, a letos je drugače. Možnosti za kajtanje so več kot idealne, ker piha tudi močan veter. Combucu je za kajtanje tako kot Kranjska Gora za smučanje. Seveda so tudi drugi športi, med njimi navadno srfanje. Prav tu je bilo svetovno prvenstvo v jadranju.«

Prav zato si je v Combucu poleg drugih Evropejcev kupilo vile s posestvom že šest Slovencev, vsi pa so povezani s športom. Slovenci živijo tod kot sosede, po opisu Čamernikovega posestva pa lahko sodimo, da imajo podobna posestva tudi drugi. Čamerinik nam je povedal, da je nje-

gova hiša velika okoli dvesto kvadratnih metrov, v njej so štiri spalnice, na posestvu, velikem 1.500 kvadratnih metrov, je kljub neposredni bližini peščene plaže bazen.

Da Tuš preživlja počitnice v Combucu, potrjujejo fotografije v foto galeriji spletne strani, kjer oglašujejo vasico Combucu. Ta je predstavljena kot paradiž s sončno plažo, ob kateri je mogoče kupiti stanovanja, ki bodo pripravljena za vseletev že letos. Čamerinik nam je povedal, da je delni investitor teh stanovanj, zato jih tudi nekaj prodaja, v preostala stanovanja so investirali lastniki. Stanovanj v Combucu doslej ni bilo, le hiše; cena sto kvadratnih metrov velikega stanovanja znaša 130.000 evrov, hišo z bazenom pa je mogoče kupiti že za 100.000 evrov.

Ko smo ga vprašali, ali je glavni investitor stanovanjskih hiš morda Mirko Tuš, nam tega ni hotel potrditi, čeprav smo iz zanesljivih virov vendarle izvedeli, da je naša informacija točna. Ob tem smo še izvedeli, da v Braziliji sploh ni dovoljena gradnja stanovanj tik ob plažah, zato je toliko bolj presenetljivo, da je bila ta možnost dana investitorju na novo zgrajenih stanovanj. Prav zaradi prepovedi naj bi se zelo zapletalo pri pridobitvi gradbenega dovoljenja, potem pa je nenadoma nastala sprememba; palme ob obali so izginile in gradnja se je lahko čudežno začela.

Drago Urankar v središču pozornosti

Na seznamu Slovencev, ki so se med prvimi preselili v Brazilijo že kmalu po slovenski osamosvojitvi, izstopa ime Draga Urankarja. Pred odhodom v Brazilijo leta 1993 se je v Sloveniji ukvarjal z gradbeništvom, bil je tudi četrtinski lastnik (četrtino je imela njegova nekdanja žena) brezcarinskih prodajaln Regal ob meji s Hrvaško. Te je ustanovil skupaj s Stankom Polaničem, ki ima s partnerji v lasti Interling holding (največji slovenski zasebni holding); Urankar naj bi bil s Polaničem tudi soustanovitelj DZU Hram. Takrat naj bi bil prav Urankar zaslužen, to nam je omenil v telefonskem pogovoru, »za lansiranje Darka Horvata v orbito«.

Medtem ko je Darko Horvat postal največji pidovski bogataš, Polanič pa si je čedalje bolj gradil svoj gradbeno-kmetijsko-trgovski imperij ter postal ne le najbogatejši Prekmurec, temveč tudi eden najbogatejših Slovencev, si je Urankar v Braziliji na novo ustvaril družino ter leta 2000 pridobil še brazilsko državljanstvo. Skupaj z nekdanjim novinarjem Matjažem Cokanom, ki je prišel v Brazilijo prav na Urankarjevo pobudo pred petimi leti, vo-

dita podjetje Urankar Brasil Ltd. Po besedah Draga Urankarja je glavna dejavnost podjetja svetovanje pri nakupu nepremičnin ob vstopu na brazilski trg; konkretno to pomeni, da lahko tudi vsakemu posamezniku uredi celo hišico za 4.000 evrov skupaj z vpisom v zemljiško knjigo.

Urankar je ustanovil tudi Slovenski poslovni klub, zato k njemu prihajajo številni znani Slovenci. Za to je slovenska javnost izvedela zlasti potem, ko so bili v medijih objavljeni članki, da je bil pri njemu na počitnicah Borut Likar, nekdanji prvi policist. Urankar v pogovoru prostodušno prizna, da je Likar njegov dolgoletni prijatelj, ki si je tako kot vsak drug, ki si želi obiskati Brazilijo, kupil letalsko vozovnico za šeststo evrov. Urankar nam je potrdil, da je bil pri njemu na obisku nekdanji predsednik države Milan Kučan, gostil je tudi druge slovenske politike, novinarje, med njimi Bojana Budjo; na obisk naj bi kmalu prišla novinarka Večera Nada Lutar, k njemu naj bi prihajali tudi popotniki. Med njegove prijatelje se uvršča celo pesnik Niko Grafenauer, nekdanji urednik Nove revije, ki je za Urankarja zapisal: »Kdor je prijatelj in ni strankar, ni drugačen kot Urankar.«

Boško Šrot, ljubitelj eksplozivne države

V širšem prijateljskem krogu je tudi Boško Šrot, s katerim se poznata že dobrih petindvajset let, saj je Urankar doma iz Laškega, kjer ima še vedno družinsko hišo, ki celo meji na posestvo Boška Šrota. »Ne bom rekel, da smo družinski prijatelji, je pa res, da sem ga skupaj z njegovima bratoma že večkrat povabil na obisk, tako kot vse druge. Sicer pa mi kot Laščanu ni bilo všeč, kar se je zgodilo z dvestoletno tradicijo Pivovarne Laško, a če ne bi bil Boško, bi bil kdo drug. Vendar se na stara leta ne bom igral s tajkunom,« je povedal Urankar. Hkrati je potrdil že objavljeno novico v časopisu Finance, da je bil Boško Šrot z ženo Anico letos na počitnicah v Riu de Janeiru, kjer naj bi se povsem naključno srečal z Urankarjevim prijateljem in poslovnim partnerjem Kristijanom Verbičem, predsednikom Vzajemnega združenja malih delničarjev; to je zoper vse sklepe ponovljene skupščine Pivovarne Laško, d. d., z dne 31. avgusta 2009, vložilo ničnostno tožbo (ugotovitev ničnosti pravnega posla).

O tem smo povprašali tudi Verbiča, ki nam je potrdil Urankarjeve besede, a nam še povedal, da so mediji njegovo resnično naključno srečanje – v Braziliji je bil le na počitnicah, v Riu de Janeiru pa se je srečal

z brazilskim predsednikom organizatorjev investitorjev – napačno interpretirali. V brazilskem São Paulu je bil sicer že pred dvema letoma, ker je tam potekal kongres Svetovne federacije investitorjev. Takrat si je ogledal rafinerije in rudnika, investitorski sejem, obiskal pa je tudi Urankarja. Zato ni presenetljivo, da je Verbič Urankarja predstavil na spletnih straneh združenja, in sicer kot uglednega slovenskega poslovnika, ki pri vstopanju na brazilski trg izdatneje sodeluje z velenjskim Gorenjem in celjskim Cetisom. Verbič je v pogovoru za naš tednik povedal, da se njihovo združenje malih delničarjev izjemno zanima za sodelovanje z Brazilijo, trenutno najbolj vzpenjajočo se državo vse do Rusije.

Tudi Dragu Urankarju pomeni njegovo poslovno delovanje v Braziliji, pravi ji »velika ekspanzijska posoda«, izživ: »Nekoč so Slovenci pred izselitvijo prodajali svoj grunt, danes je malo drugače. Brazilija, ta zeleni kontinent, ki je kar petkrat večji od Evrope, je sicer zelo draga, a v njej lahko uspeš. Tu zaradi podnebnih razmer trikrat žanjejo žito, število bogatašev se šteje v milijonih, kar potrjuje tudi objava najbogatejših Zemljanov na Forbesovi lestvici.« V Slovenijo se še vedno vrača trikrat letno, ob tem pa zagrenjeno ugotavlja, da je vse to, kar se dogaja v Sloveniji, je le še ostarek tega, kar je bila njegova domovina: »Boli me, da je vse le še osredotočeno okoli oddaj, kot so Big Brother, Kmetija, teh 'buzerantov', povezanih z afero bulmastifi, imam dovolj. Crknjeni psi, to ne more biti moja domovina! Raje se zakopljem v delo, ki pa pri meni ni povezano z nobenimi 'triper kombinacijami', četudi se nimam za nobenega svetnika.« Sicer pa naj bi si Urankar na svojem posestvu ustvaril Slovenijo v malem; njegovi deklici, ki ju ima v zakonu z Brazilko in ki ju ljubkovalno imenuje moja zamorčka, govorita slovensko, na njihovem domu pripravljajo slovenske jedi, poslovnim brazilskim partnerjem s svojim Slovenskim poslovnim klubom predstavlja slovensko kulturo.

Davčna uprava brez uradnih evidenc

Podatka o tem, koliko je Slovencev, ki živijo v Sloveniji in imajo slovensko državljanstvo, obenem pa so lastniki posestev v Braziliji, nismo mogli izvedeti. Na brazilskem veleposlaništvu nimajo teh podatkov, iz Davčne uprave Slovenije pa so nas obvestili, da izmenjava konkretnih podatkov ni mogoča, saj Slovenija za zdaj še nima sklenjenega sporazuma o izogibanju dvojnemu obdavčenju dohodka in

premoženja z Brazilijo. »Zavedamo se dejstva, da imajo posamezniki posestva tudi v Braziliji, zato je ministrstvo za finance že leta 2000 dalo prvo pobudo za začetek pogajanj za sklenitev sporazuma, a žal Brazilija doslej še ni odgovorila,« nam je pojasnila Tjaša Naraločnik iz davčne uprave. Povedala je, da imajo tako namesto uradnih evidenc le podatke iz (anonimnih) prijav, vprašanj zavezancev ter iz medijskega poročanja.

Martin Kostanjšek, vodja predstavništva slovenskega gospodarstva v brazilskem São Paulu, ki deluje v okviru Javne agencije Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI), nas je nato obvestil, da je pri vstopu na brazilski trg v stikih z okoli 50 do 60 slovenskimi podjetji letno. Na vprašanje, ali ve, s kakšno dejavnostjo se v Braziliji ukvarjata Mirko Tuš in Boško Šrot, za katerega so se ob njegovem zadnjem obisku Brazilije že razširile nepreverjene vesti, da naj bi tam kupoval posestvo, nam je Kostanjšek še pojasnil, da se nobeden izmed omenjenih ni nikoli obrnil na njihovo predstavništvo za pomoč, zato nimajo nobene informacije: »Sicer pa dobro sodelujemo s tamkaj živimi Slovenci, ki so povezani v Zvezo Slovencev v Braziliji. Predvsem gre za pomoč pri iskanju poslovnih partnerjev za slovenska podjetja.«

Podobni so bili tudi odgovori Tineta Vivoda, veleposlanika v Argentini, ki je še vedno postavljen za območje Brazilije, prav tako pojasnilo Martina Črnučja, predsednika Zveze Slovencev v Braziliji. Na vprašanje, ali ve, kateri Slovenci, ki živijo v Sloveniji, kupujejo v Braziliji posestva, se je izgovoril na varovanje osebnih podatkov. Po podatkih JAPTI v Braziliji delujeta dve slovenski podjetji, poleg Iskre do Brasil Autoeletrica Ltda tudi izjemno uspešni Prevent Thierry Brasil Ltda; doslej so javno omenjali podjetje Kolektor. Po zadnjih podatkih naj bi v Braziliji odprlo svoje predstavništvo Gorenje, ali je na brazilskem trgu z nakupom plantaž kave dejaven tudi Caffe Tropic Žalec, d. o. o., pa smo povprašali njegovega lastnika Darka Sukiča: »V Braziliji sem že bil, vendar nisem lastnik nobenih plantaž. Poslujem le po multinacionalkah.« Njegovo podjetje se ukvarja s prženjem in pakiranjem kave, arašidov, pakiranjem servirnega sladkorja in preprodajo drugih suhih oreščkov, kot so lešniki in pistacije.

»Brazilija ni pralnica denarja«

Kot dober poznavalec Brazilije med Slovenci najbolj izstopa Bogdan Šalej, ki se je preselil v Brazilijo pred petdesetimi leti, danes pa je v Ljubljani predsednik Centra za Latinsko Ameriko. V Braziliji si je ustvaril družino, njegova žena Deborah Vainer Barenboim pa je celo brazilska veleposlanica v Sloveniji. Kot je Šalej doslej že večkrat javno povedal, je nakup nepremičnin v Braziliji, ki se je edina izmed vseh držav povsem izognila finančni krizi, dober. Nepremičnine so v primerjavi z Evropo poceni, seveda moraš biti pri nakupu previden, četudi Brazilija velja za izjemno urejeno pravno državo: »Pranje denarja je pri njih zelo resna zadeva, kar pomeni, da ne moreš priti v Brazilijo s kovčkom denarja, ne da bi pred tem pojasnil njegov izvor. Na vpogled so dokumenti, ki so stari tudi čez trideset let. Tako previdni so zato, ker so prav v Braziliji po drugi svetovni vojni prali denar vojnih zločincev.« Zanimivo je, da je Šalej s svojimi predlogi vplival na sprejem izjemno stroge zakonodaje, glavni razlog pa je v njegovem prijateljskem sodelovanju s tamkajšnjim uradom ministrstva za finance, ki pripravlja tako pomembno zakonodajo.

Po njemu dostopnih podatkih Slovenci največ kupujejo na severozahodu Brazilije, v zvezni državi Bahia, kjer sta glavna posrednika pri nakupu prav Drago Urankar in Vida Lajovic, doslej pa naj bi zemljišča kupilo 200 Slovencev. Število tam živčih Slovencev se je povečalo, še vedno pa jih je v primerjavi s sosednjo argentinsko skupnostjo izjemno malo. Kot je znano iz podatkov Zveze Slovencev v Braziliji, ki ji predseduje Martin Črnučelj, so se Slovenci v preteklosti preseljevali v Brazilijo v treh tokovih: prvemu pred prvo svetovno vojno je sledil val med obema vojnami, nato znova po drugi svetovni vojni. Vseh naj bi se preselilo okoli 6.000, toda danes so številke že povsem drugačne. V večmilijonskem São Paulu naj bi se v Zvezi Slovencev v Braziliji družilo okoli 150 Slovencev, po podatkih brazilskega veleposlaništva v Sloveniji pa naj bi bilo v tem vele mestu približno 3.000 Slovencev. Manjše skupnosti Slovencev naj bi bile še v drugih mestih, največ v zvezni državi Minas Gerais, v mestu Belo Horizonte.

Z namenom krepitve gospodarskega sodelovanja med Slovenijo in Brazilijo so se v letošnjem letu že srečali gospodarstve-

niki Brazilije in Slovenije ter spregovorili o novih možnostih sodelovanja. V ta namen je bil podpisan tudi memorandum o sodelovanju med Javno agencijo za podjetništvo in tuje investicije, ki ji predseduje Igor Plestenjak, in sorodno brazilsko agencijo Apex, obe delegaciji pa sta obiskali velenjsko Gorenje in Luko Koper. Prav slednja bi lahko postala vstopna točka za pomemben del brazilskega izvoza v države Srednje in Vzhodne Evrope. ■

Ko cene letijo v nebo

Oglaševanje Brazilije je zelo privlačno, zlasti Ria de Janeira, ki je predstavljen kot čarobno mesto plesa in zabave med karnevalom, poseben čar mu daje tudi njegova slikovita lega med Atlantskim oceanom z lagunami in peščenimi plažami ter pragozdom z gorami na drugi strani. Zato je Rio de Janeiro v očeh mnogih najlepše mesto na svetu. Resnica je morda na sredini, nas pa je zanimalo, kakšen je utrip Ria de Janeira in sploh Brazilije v času karnevala, ko ga obišče rekordno število tujih turistov. Zanje je takrat poleg obiska karnevala pomemben predvsem ugoden najem hotelskih sob in hiš, zato smo poskušali izvedeti, kako je takrat poskrbljeno za počitniške zmogljivosti.

Sara Stropnik, profesionalna plesalka in koreografinja sodobnega plesa, ki je bila doslej že večkrat v Braziliji, tam je tudi živela, nam je med drugim povedala, da so se domačini zaradi karnevala pripravljene celo preseliti samo zato, da lahko tujcem oddajo stanovanje ali hišo za visoko ceno: »Za skupino Slovencev smo najeli hišo, jo celo pobarvali, uredili, dekorirali, saj je bila v groznem stanju. Tete mojega prijatelja Olinda so posodile posodo, hladilnik, postelje in vse, kar smo potrebovali, in hotelček v centru mesteca je bil nared.« V turistično zanimivih mestih, kot so Recife in Olinda, kjer je prebivala Stropnikova, je tudi veliko simpatičnih hotelčkov, vendar so v času karnevala nesramno dragi. Povpraševanje je izjemno veliko, kar nam je potrdil še en obiskovalec Brazilije Damjan Prelovšek, ki je bil na letošnjem karnevalu: »Če želite dobiti prenočišče za karneval, ki bo prihodnje leto, ga morate rezervirati že letos, sicer ga boste težko dobili.« Najem hiše ali hotelčka lahko prinese razočaranje, ker so hiše urejene povsem drugače kot pri nas. »V obmestnem naselju so povsem preproste, brez zastekljenih oken, tudi v notranjosti skromno opremljene. Okoli hiš in ob potokih je veliko smeti, živali pa so v lesenih utah. Sicer so zelo barvite, tesno povezane, v artističnem mestu Olinda je skoraj v vsaki hiši galerija, ulice

pa so tudi čez leto okrašene s srebrnimi papirji v zraku. Večinoma so hiše ograjene z ograjo,« pravi Stropnikova. Damjan Prelovšek je v Rio de Janeiru pozoren na to, da so na vseh oknih rešetke. Te so celo na oknih v višjih nadstropjih, razlog pa je predvsem v pogostih krajah: »Če se sprehodite po znani plaži Copacabana v Rio de Janeiru, ne smete nositi nakita in ure, ker boste ostali brez vsega.« Kriminala je v večmilijonskih mestih izjemno veliko, v Rio de Janeiru so posamezni predeli, ki jih ni varno obiskati niti s policijo. Tolpe majhnih kriminalcev so se že večkrat doslej znašle v pravi vojni s policijo, v medsebojnih obračunih so streljali tudi v središču mesta.

V Combucu, ob peščenih plaži toplega brazilskega zaliva, ima vile s posestvom že šest Slovencev, med njimi Vito Čamernik in Mirko Tuš.

Pranje denarja je v Braziliji resna zadeva, kar pomeni, da ne moreš priti v državo s kovčkom denarja.

Mirko Tuš naj bi bil glavni investitor luksuznih stanovanj ob peščenih plažah brazilske vasice Combucu.

Idealne razmere za ljubitelje kajtanja. Mirko Tuš je za ta čedalje bolj priljubljeni šport navdušil tudi sina in hčer.

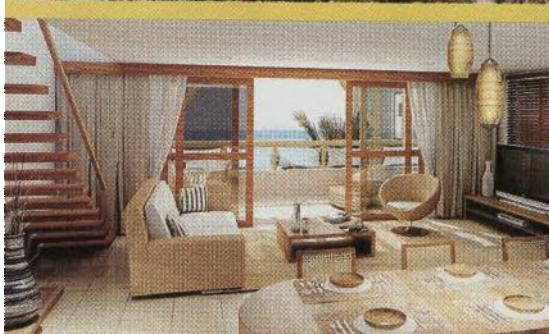
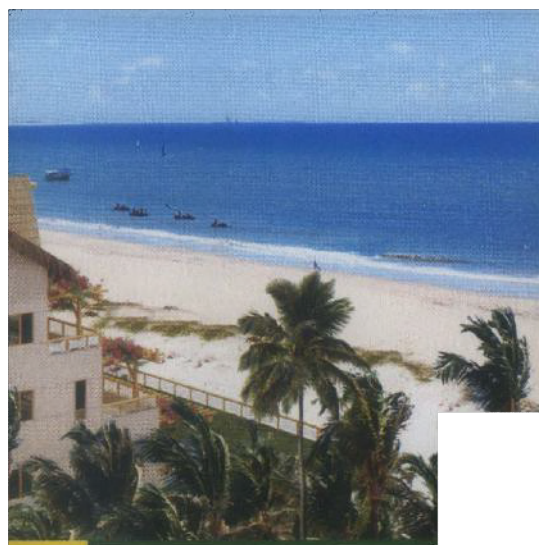
Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 0

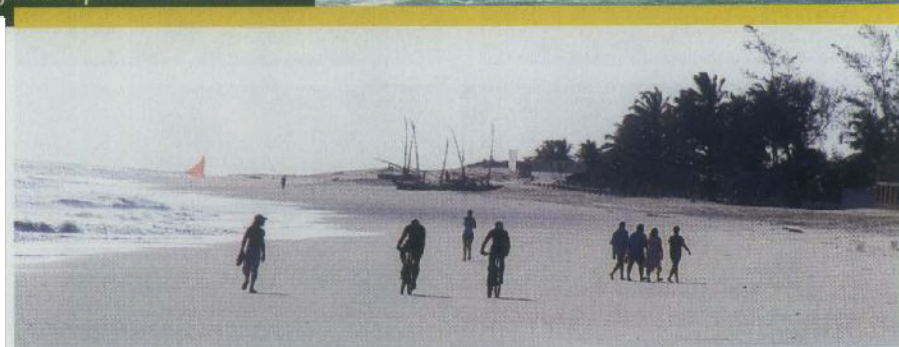
Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2783 cm2

6 / 8

Spletno oglaševanje vasice Combuco, kjer skupina šestih slovenskih družin med počitnicami domuje v šestih luksuznih vilah z bazeni: med njimi izstopa ime Mirka Tuša.

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 0

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2783 cm2

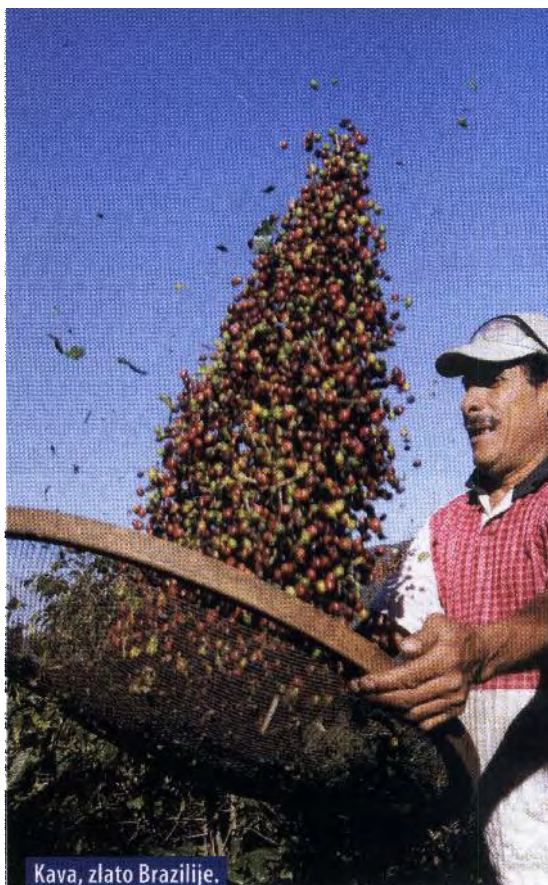
7 / 8

Drago Urankar je v Braziliji ustanovil novo podjetje Urankar Brasil Ltda.

Caffe Tropic Žalec je v lasti slovenskega poslovneža Darka Sukiča, ki nam je povedal, da je doslej sicer že obiskal Brazilijo, vendar ne z namenom, da bi postal lastnik plantaž.

Kava, zlato Brazilije.

Martin Črnugelj, predsednik Zveze Slovencev v Braziliji, v São Paulu, kjer naj bi živelo okoli 3.000 Slovencev.

Tine Vivod, veleposlanik v Argentini, ki skrbi tudi za Brazilijo, ne ve za želje po nepremičninah Slovencev, ki počitnikujejo v Braziliji.

Barvite, tesno povezane hiše v artističnem mestu Olinda.

Stran / Page: 16

Doseg / Reach: 0

Država / Country: SLOVENIA

Površina prispevka / Size: 2783 cm2

8 / 8

Sara Stropnik, profesionalna plesalka in ko-
reografinja sodobnega plesa, je bila doslej že
večkrat v Braziliji, tam je tudi živila.